

Загальна характеристика стану здоров'я студентів I–II курсів

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка (м. Кременець)

Постановка наукової проблеми та її значення. Збереження та зміцнення здоров'я студентів є складною культурно-освітньою, економічною й соціально-політичною проблемою, а підвищення рівня їхньої фізичної підготовки – найактуальнішим завданням фізичної культури, яке гостро стоїть перед українським суспільством. Проблеми фізичного виховання студентів, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи, розкрито в значній кількості наукових праць (зокрема питання теоретичних основ організації та проведення занять [5; 7], пошуку сучасних шляхів оздоровлення й наповненості змісту занять [2], індивідуалізації навантаження [1; 3] та дозування навантаження [6] в організації й проведенні занять навчального процесу тощо). Водночас, за численними науковими дослідженнями [1–9], останнім часом спостерігається стійке погіршення стану здоров'я населення, зокрема студентської молоді. Отож потреба в розв'язанні зазначеного науково-практичного завдання залишається актуальною проблемою теорії й методики фізичного виховання.

Однією з найактуальніших проблем вищих навчальних закладів України залишається проблема фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи [1; 2]. Понад 50 % студентів мають низький рівень фізичної підготовленості, при цьому в більшості з них знижена або відсутня мотивація до занять фізичною культурою [1]. Серед студентської молоді наявність серйозних відхилень у стані здоров'я спостерігали у 20,6 % (за даними М. М. Бобиревої), вони, як правило, мають незадовільний стан здоров'я, низький рівень фізичного розвитку, надлишкову вагу [4]. Фізичне виховання передбачає розподіл студентів на групи за станом здоров'я: основну, підготовчу та спеціальну.

Студенти, які мають постійні або тимчасові відхилення в стані здоров'я, потребують обмеження фізичних навантажень, хоча це не є перешкодою до занять деякими фізичними вправами, тому їх відносять до спеціальної медичної групи [5, 5]. Спеціальна медична група поділяється на три підгрупи. До першої належать студенти із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем (група «А»). До групи «Б» зараховано студентів із захворюванням шлунково-кишкового тракту, сечовивідної системи, порушенням обміну речовин та зору, до групи «В» – осіб із порушенням функцій опорно-рухового апарату, залишковими явищами перенесеного паралічу й парезу, після перенесених травм верхніх і нижніх кінцівок, остеохондрозом хребетного стовпа, порушенням постави, сколіозом та плоскостістю [9].

За даними В. І. Драчука (2001), у вищих закладах освіти кількість підготовчих і спеціальних медичних груп збільшується від 5,36 % на I курсі до 14,46 % – на IV-му. Також спостерігається зменшення кількості студентів основних груп із 84 % до 70,2 % [5, 3]. За даними Л. Петрук і О. Кузнецової, у Національному університеті водного господарства та природокористування у 2010/2011 н. р. із загальної кількості студентів до спеціальних медичних груп зараховано 18,5 %, у 2011/2012 н. р. – 19,1 %, у 2012/2013 н. р. – 817 осіб (19,5 % від загальної кількості студентів (4179 осіб)), із них – 199 чоловіків та 617 жінок (I–IV курсів). На першому курсі до спеціальних медичних груп віднесено лише 16,7 %, на другому – 19,8 %, на третьому – 20,5 %, на четвертому – також 20,5 %. Науковці наводять дані інших учених і вказують, що щорічно до спеціальних медичних груп зараховують від 13 до 35 % студентів [8].

Завдання роботи – вивчити стан здоров'я студентів I–II курсів.

Методи й організація дослідження. Для узагальнення емпіричних даних використано аналіз загальної, спеціальної науково-методичної літератури, що розкриває сучасний стан і проблеми здоров'я студентів, організації та проведення занять із фізичної культури, медичні довідки, у яких встановлено діагноз захворювання й рекомендації стосовно віднесення студентів у групи (підготовчі, спеціальні медичні, звільнені від занять із фізичної культури). Обчислення та математичні розрахунки виконано з використанням функцій пакета аналізу «MS Excel» на базі операційної системи Windows XP.

Дослідження проводили на базі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Нами проаналізовано медичні довідки студентів I–II курсів груп природничо-технологічного (11-Б, 21-Б, 11-ТО, 21-ТО), гуманітарного, мистецького (11-Р, 11-М, 21-Р, 21-М), педагогічного факультетів (11-ДПК, 21-ДПК, 11-СП, 21-СП) і факультету іноземних мов (11-Н, 21-Н) за 2014/2015 н. р. за I і II семестри.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. На основі даних, отриманих у результаті опрацювання медичних довідок із таблиці 1, видно, що загальна кількість студентів на першому й другому курсах становила 278 осіб, із них 60 подали медичні довідки з рекомендаціями лікарів щодо занять фізичною культурою та віднесенням їх до спеціальної медичної групи, що становило 21,6 % від загальної кількості студентів. Зокрема, на першому курсі довідки подало 35 осіб, або 58,3 %, на другому – 25, або 41,7 % від загальної кількості студентів, які подали довідки.

Із таблиці очевидно, що 19 осіб подали довідки з рекомендаціями лікарів стосовно звільнення від занять фізичною культурою (6,8 % від загальної кількості студентів). На першому курсі 15 осіб було звільнено від занять фізичною культурою (25,0 %), на другому курсі – чотири особи, або 6,7 %.

Таблиця 1

Захворювання студентів у групах

№ з/п	Шифр груп	Кількість студентів у групі	Звільнені		Спеціальна медична група		Підготовча	
			N	%	N	%	N	%
1	11-Н	19	3	15,8	6	31,6	-	-
2	11-Б	25	3	12,0	1	4,0	-	-
3	11- СП	16	2	12,5	1	6,3	-	-
4	11 – Р	17	1	5,9	4	23,5	-	-
5	11 – ДПК	29	1	3,4	1	3,4	-	-
6	11- ТО	21	2	9,5	3	14,3	-	-
7	11 – М	16	2	12,5	3	18,8	-	-
8	21 – Н	19	1	5,3	3	15,8	1	5,3
9	21 – М	17	1	5,9	3	17,6	-	-
10	21 – Б	27	2	7,4	3	11,1	1	3,7
11	21 ТО	13	-	-	2	15,4	-	-
12	21 – ДПК	29	-	-	10	34,5	-	-
13	21 – Р	13	-	-	-	-	-	-
14	21 СП	17	-	-	-	-	-	-
Загалом		278	8	6,5	40	14,4	2	0,7

Кількість осіб, які подали довідки з рекомендаціями лікарів про проведення зі студентами занять у спеціальній медичній групі, становила 40 чоловік – 14,4 % від загальної кількості студентів, на першому курсі – 19 осіб, або 31,7 %, на другому – 21 (35,0 %).

Також на другому курсі дві особи пред'явили довідку з рекомендаціями лікарів про заняття з фізичної культури в підготовчій групі. Більш детальна інформація стосовно навчальних груп на першому й другому курсах за довідками про захворювання студентів та рекомендаціями відображена в таблицях 1; 2.

Із табл. 2 очевидно, що більшість захворювань протилежні I медичній групі, зокрема захворювання серцево-судинної системи – 19 осіб, або 31,7 % від загальної кількості осіб, котрі подали довідки, – на першому курсі – 12 (34,3 %), на другому – сім (28,0 %). Серед серцево-судинних захворювань найбільш поширена вегето-судинна дистонія, яка часто супроводжується іншими хворобами.

У II медичній групі було 18 осіб, або 30 % від загальної кількості студентів, які подали довідки, на першому курсі – сім осіб, або 20 % від загальної кількості довідок, поданих на цьому курсі; на другому курсі – 12 осіб (44,0 %).

У групі офтальмологічних захворювань на першому курсі була одна особа (2,9 % від загальної кількості довідок, поданих на цьому курсі), на другому – одна (4,0 %). Найбільш поширене захворювання в цій нозологічній групі – міопатія (табл. 2).

У нозологічній групі із захворюваннями травної системи було два студенти на першому курсі (5,7 % від загальної кількості довідок, поданих на цьому курсі) й один – на другому курсі (4,0 %), найпоширенішим захворюванням виявився холецистит.

У нозологічній групі із захворюваннями сечовидільної системи було сім студентів (11,7 % від загальної кількості довідок, поданих на цьому курсі), на першому курсі – троє (8,6 %), на другому – четверо (16,0 %) із захворюваннями нирок (нефрит, полінефрит тощо).

У нозологічній групі із захворюваннями нервової та ендокринної систем на першому курсі навчалась одна особа (2,9 %), на другому – п'ять (20 % від загальної кількості довідок, поданих на цьому курсі). Найменше студентів мали захворювання дихальної системи (одна особа, або 1,7 %).

У III медичній групі (захворювань опорно-рухового апарату) перебувало 22 особи, тобто 36,7 %, на першому курсі – 16 осіб (45,7 %) і на другому – шість осіб (24,0 %). Серед захворювань опорно-рухового апарату найбільш поширені захворювання хребтного стовпа, зокрема сколіози різного ступеня.

Таблиця 2

Нозологічні групи студентів

Група	№	Нозологічні групи (захворювання)	1 курс				2 курс				Загалом			
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
I	1	серцево-судинні	12	34,3	12	34,3	7	28,0	8	32,0	19	31,7	20	33,3
	2	дихальної системи	-	-			1	4,0			1	1,7		
II	3	шлунково-кишкового тракту	2	5,7	7	20,0	1	4,0	11	44,0	3	5,0	18	30,0
	4	сечовидільної системи	3	8,6			4	16,0			7	11,7		
	5	порушення обміну речовин	1	2,9			5	20,0			6	10,0		
	6	порушення зору	1	2,9			1	4,0			2	3,3		
III	7	опорно-рухового апарату	16	45,7	16	45,7	6	24,0	6	24,0	22	36,7	22	36,7
Загалом			35	100	35	100	25	100	25	100	60	100	60	100

Висновки. У результаті аналізу довідок про захворювання студентів та зарахуванням їх до спеціальної медичної групи чи звільнення за 2014/2015 н. р. нами встановлено, що їх частка становила 21,6 % від загальної кількості студентів, зокрема, на першому курсі – 58,3 %, на другому – 41,7 %. Із рекомендаціями лікарів, стосовно звільнення від занять фізичною культурою, кількість таких студентів становила 6,8 % від загального числа, на першому курсі – 25,0 %, на другому – 6,7 % від загальної кількості осіб, котрі подали довідки.

Частка студентів, які подали довідки з рекомендаціями лікарів про заняття в спеціальній медичній групі, становила 14,4 % від загальної кількості студентів, зокрема на першому курсі – 31,7 %, на другому – 35,0 %. Також на другому курсі дві особи пред'явили довідку з рекомендаціями лікарів про заняття з фізичної культури в підготовчій групі.

Найбільше спостерігаються захворювання серцево-судинної системи (33,3 % від загальної кількості поданих довідок). Найпоширенішим діагнозом є вегетосудинна дистонія, захворювання опорно-рухового апарату (36,7 %).

Перспективи подальших досліджень. Виявлення реального стану здоров'я студентської молоді в Україні потребує дослідження й опрацювання медичних довідок у вищих навчальних закладах різних типів і в різних її регіонах. Подальше дослідження осіб, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, які формують групи студентів на основі сільського та міського населення, дасть змогу виявити їх захворюваність, у тому числі планувати наповнюваність груп і більш ефективно планувати й здійснювати навчально-виховний процес із фізичної культури.

Джерела та література

1. Карпюк І. Ю. Впровадження індивідуальних програм корекції фізичної підготовленості студентів спеціального медичного відділення [Електронний ресурс] / І. Ю. Карпюк // Режим доступу : http://novyn.kpi.ua/2005-2/04_Karpyuk.pdf
2. Іваночко В. В. аналіз сучасних проблем фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи / В. В. Іваночко, І. Б. Грибовська, Т. І. Яворський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Вип. 2 (43). – 2014. – С. 38–43.
3. Карпюк Ірина. Індивідуалізація навчального процесу з фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп / Ірина Карпюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – № 1 (21). – 2013. – С. 106–109.
4. Бобырева М. М. Совершенствование методики профессионально-прикладной физической подготовки студентов медицинских вузов : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / М. М. Бобырева. – Алматы, 2008. – 27 с.
5. Дубогай О. Д. Методика фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Д. Дубогай, А. В. Цьось, М. В. Євтушок. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 276 с.
6. Подригало Л. В. Организация физического воспитания студентов, относящихся к специальным медицинским группам / Л. В. Подригало, С. А. Пашкевич, Н. И. Галашко, Л. В. Коник, В. А. Тихонова, М. В. Исаева // Физическое воспитание студентов.– Вип. 6. – 2011. – С. 75–78.
7. Павлюк Ірина. Фізичне виховання студентів спеціальних медичних груп [Електронний ресурс] / І. Павлюк. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3532/1/SmgTezuPavlyuk%20Copy.pdf>
8. Петрук Л. Особливості організації занять із фізичного виховання в спеціальній медичній групі університету / Л. Петрук, О. Кузнецова // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – № 1 (21). – 2013. – С. 216–222.
9. Ляшенко В. М. Фізичне виховання студентів спеціальної медичної групи [Електронний ресурс] / В. М. Ляшенко. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/2170/1/Lyashenko_Tumanova_Marisinska_konf_GI.pdf

Анотації

На основі аналізу загальної, спеціальної, науково-методичної літератури розкрито сучасний стан та проблеми здоров'я студентів, організації та проведення занять із фізичної культури. Установлено, що, за різними даними літературних джерел, від 5 до 35 % студентів за станом здоров'я входять до спеціальних медичних груп. На основі дослідження на базі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка у 2014/2015 н. р. установлено, що в спеціальній медичній групі кількість осіб становила 14,4 % від загальної чисельності студентів. Найбільш поширеними є захворювання серцево-судинної системи (33,3 %), а діагнозом – вегето-судинна дистонія та захворювання опорно-рухового апарату (36,7 %).

Ключові слова: вищий навчальний заклад, студенти, спеціальна медична група, нозології захворювань.

Владимир Банах, Елена Довгань, Катерина Дмитрук. Общая характеристика состояния здоровья студентов I-II курсов. *На основе анализа общей, специальной, научно-методической литературы раскрыты современное состояние и проблемы здоровья студентов, организации и проведения занятий по физической культуре. Установлено, что, по разным данным литературных источников, от 5 до 35 % студентов по состоянию здоровья относятся к специальным медицинским группам. На основе проведенного исследования на базе Кременецкой областной гуманитарно-педагогической академии им. Тараса Шевченко в 2014/2015 уч. г. установлено, что в специальной медицинской группе количество лиц составило 14,4 % от общего числа студентов. Наиболее распространенными являются заболевания сердечно-сосудистой системы (33,3 %), а диагнозом – вегетососудистая дистония и заболевания опорно-двигательного аппарата (36,7 %).*

Ключевые слова: высшее учебное заведение, студенты, специальная медицинская группа, нозологии заболеваний.

Volodymyr Banakh, Olena Dovgan, Kateryna Dmytruk. General Characteristics of Health Condition of Students of I–II courses. *On the basis of the conducted analysis of general, special, scientific-methodological literature it was revealed the modern condition and problems of students' health, organization and conducting of physical culture classes. It was defined that according to different data of literature sources from 5 % to 35 % of students because of their health condition belong to special medical groups. On the basis of the conducted study on the basis of Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanitarian Pedagogical Academy in the 2014–2015 academic year it was found out that in special medical group the number of people equaled 14,4 % from the general number of students. The most common are diseases of cardiovascular system – 33,3 % where the most common diagnosis is vegetative-vascular dystonia, and diseases of the musculoskeletal system – 36,7 %.*

Key words: *higher educational establishment, students, special medical group, nosology of diseases.*